

Starški list

2014/28

Džěcacy swjedzeń

po puću z Krabatom

wudaće: nalěčo 2014/28
 wudawaćel: Serbske šulske towarstwo z.t.
 Póstowe naměsto 2
 02625 Budyšin
 tel.: 03591 550216
 faks: 03591 550220

info@sorbischer-schulverein.de
 www.sorbischer-schulverein.de

zamotwitej redaktorce: Marja Jaworkowa/Monika Süßowa
 tel.: 03591 550215

fota: SŠT

© 2014 Serbske šulske towarstwo z.t./Sorbischer Schulverein e.V.

Lubi starši,

SWÓJBA nas w předležacym lisće znowa zaběra. Předstajimy Wam někotre mjenjenja staršich wo swojich nazhonjenjach ze swójbnyimi. Nimo organizacije wšědnego dnja łamaja sej mnozy starši hłowu, kotre hódnoty kak a hdy swojim dźěćom najlěpje sprosředkuja, zo by so dušine, socialne a wězo tež čělnu wuwěće najlěpje spěchowalo. Wšitcy smy sej njewěsći a hakle, hdyž su dźěći wotrostli, zwjetša wěmy, što bychmy hinak abo hišće lěpje činić móhli.

Johann Wolfgang von Goethe nam radži:

„Dwě wěcy měli starši swojim dźěćom dać: korjenje a křídla.“

Beno Budar:

„Mać, kotraž ze swojim dźěćom serbsce rěčiš, sy stotysac króc wažniša, hač najlěpša kniha wo našej rěči.“

Bohudžak přińdu k nam dźěći we wulkej wjetšinje z intaktnych swójbow z wjacorymi dźěćimi, kiž pěstuja starodawne tradicije, dźěći lubuja a sej je česća. Swjaty Augustinus Aurelius je to před 700 lětami takle zwuraznił:

„Žiwjenje staršich je kaž kniha, w kotrejž dźěći čitaja.“

Rjane lěčne dožiwjenja z Wašej swójbu a přećelemi přeje

Waša

Ludmila Budarjowa
předsydka Serbskeho šulskeho towarstwa z.t.

Wobsah:	
Swójba da wěstosć a schowanosć	1
Što mysla starši k temje swójba	3
Nalětni swjedzeń a mejemjetanje - pěstowarnja Ralbicy	8
Pumpot z lutkami na wjesnym swjedženju - pěstowarnja Němcy	9
9. swójbny swjedzeń w Hórkach	10
3. dźěćacy swjedzeń - po puću z Krabatom	11
Poskitki za swójby	12

Swójba da wěstosć a schowanosc

„Hdyž faluja tradicionalne počahi a zwjazki kaž cyrkej, swójba, miljeje atd. zwostawa wěsty wakuum.“ (Měrcin Wałda w Rozhledže) Čłowjek je pokazany na někajku formu splećenoscě z druhimi ludźimi. Swójba steji drje při tym na přenim městnje. W běhu žiwjenja wažnosć swójby wariěruje, jeje wuznam pak so ženje cyle njezhubi. Swójba móže byc kaž domizna; kraj, do kotrehož móže so čłowjek wróco scáhnyć, hdyž so derje nječuje, kraj, w kotrymž samsnu rěč rěča. Kaž je so swět, je so tež swójba změniła. Wuznam nana za kubłanje je so spóznał. Džěłataj wobaj staršej, je džěco přewažnje pola druhich wosobow, na př. w žlobiku, pola dnjoweje maćerje, w pěstowarni abo w horće.

Swójba je bóle wotewrjena a skića tak džěscu wjac nastorkow, snano tež wjace počěžowanjow. Samsne přitřechi tež za staršich: Dokelž mataj najčasćišo jenož jedne abo dvě džěsci, staj wotčeženaj – na druhej stronje pak su žadanja na njeju wjetše: wulkoswójby hižo njejsu, w kotrychž dósta prjedy džěco wot samo

wjele impulsow za wuwice přez wšelake wosoby w domjacnosći. Wězo dóstanjetaj staršej přiběrajcy podpěru zjawnych institucijow. Wěda, předstawy wo hódnotach a kulturelne kubła so džensa z wjetšeho džěla hižo přez staršich njeposředkuja, ale džěco zhoni wjele z druhich žórtow, na př. z telewizora.

Na druhej stronje wobćežuje staršich wjetša zamołwitosć: Maja z mnohotnosće wliwow te za jich džěco spomóžne wupytać a jemu při předžěłanju tutych zaćišćow pomhać. Štož staršim přiběrajcy faluje, je jich intuitiwna wěda, što jich džěscu škodźi a móc a rozsudženosc, swoje džěco před tym škitać. Runje džěci

trjebaja džensa w změnenym swěće staršich bóle dyžli prjedy jako pomoc za orientaciju w njeprěwidnym a komplikowanišim času. Džěćo trjeba začuće, zo je za nje něchtó zamołwity. Džěćo ma přirodnu potrěbnosć a žadosć, zo bychu starši jemu přiškad byli a směr pokazali. Kóždy džěćo chce to prawe činić, swojich staršich zbožownych činić, k nim słušeć, k swójbje přinošować.

Swójbja měła wěste, spuščomne městno być, na kotrymž móža džěći dowěru a móc nabyć a na kotrež móža so ze swojimi staroscemi a nuzami wobroćić.

Schowanosć a wěste začuće, zo su přiwezate a akceptowane, su zakładne wuměnjjenja za wšelakore kročele dušineho, čělneho a socialneho wuwica.

Džěći su samostatne wosobiny, kotrež sej česćownosć, kedźbnosć a runohódne připóznaće za-

słuža. Jenož tak móža džěći nowe wuspytać a so kóždy dzeń tež zaso do wěsteho přistawa wróćić.

Najwjetša pomoc, kotruž móža starši džěćom dać, je za nje tu być a je rady měć. Lubosć je wažniša hač prawe zežiwjenje a wobstaranje. Hakle

hdyž je džěćo poňje nasycene ze začućom wjazby, schowanosće a wěstosće, móže so w nim přichodny krok wuwica stać. Za přenje su starši sto procentowsce zamołwite. Zbytk sćini natura. Tohodla - stajnje bjezwuměnitu lubosć!

Starši měli na dobre wašnje dominować, bjeztoho zo džěćom strach naćinja abo jich wotwisnosć znjewužija. Ale tež přehnate škitanje a zapleńčenje haći. Kóždy džěćo měło same móc nazhonjenja hromadzić móc a tež raz poražki přewinyć.

Staršim so džensa wjele literatury, dalekubłanja, přednoškow a podobne poskićuje. Ale najwažniši a najlěpši wučerjo su swójske nazhonjenja ze swojim džěšćom a wuměna ze znatymi a spřećelenymi staršimi.

Što mysla starši k temje swójba

Někotre měnjenja z našich naprašnikow chcemy Wam w slědowacym předstajić. Wutrobny džak za kóždežkuli sobudžěto! Rady móža so tež hišće dalši starši za přichodny list wuprajić. Prašenja maja wjednicy abo wuwzaće je z tutoho lista. Tak pisane a jónkrátne kaž swójby, tak wšelakore su tež wotmołwy a wuhotowanje teksta.

1. Kelko ludźi słuša k Wašej swójbje? 3, 6, 5, 3, 13

K swójbje słušeja starši, přichodne starši a wšě přiwuzni, z kotrymiž maš dobry kontakt. Wězo słuša tež swójska mała swójba k tomu.

K našej swójbje słušeja mój muž, ja a naju syn.

2. Što woznamjenja za Was swójba?

Swójba woznamjenja domizna. Wona je sak, kotryž će popadnje w časach, hdyž myslíš, zo padaš.

Swójba je baza žiwjenja, žiwjenske srjedžišćo za mocy zběranje, je wutrobotosć.

Kruta zhromadnosć a lubosć, kotruž jenož ze swójskej swójbu dožiwiš. Na swójbu móžeš a dyrbiš so spušćec móc. Wona je zamołwitosć noweho raza.

Najrjeńša wěc na swěće, hdžež směš w zhromadnosći a harmoniji žiwy być.

Je to najwažniše, zhromadnosć, lubosć.

Swójska swójba je to najdrohotniše, štož w žiwjenju scyła dawa. Do naju mandželstwa su so 4 džěci narodžili. Jich kublač je wulke wužadanje a zdobom tež dyrdomdej. W kóždej swójbje knježa druhe kaznje.

Zmysł žiwjenja, zbožownosć, wjeselo, wužadanje, zakład zboža.

Swójba - městnosć zhromadneho žiwjenja, problemy wobřećec a přewinyć, konflikty rozrisać, samsne zajimy měć.

3. Kotru pomoc dóstanjeće w kruhu swójby a zwonka swójby? Je mjezsobna pomoc we wjesce?

W swójbje dóstanu pomoc hdyž dže wo zastaranje džěci. Hewak njebychu małe přetorhnjenja za mnje abo přizaslužba móžne byli. Tež mjez susodami sej pomhamy, hdyž dže na přikład wo transport do abo ze šule abo pěstowarnje.

Swójbna pomoc njeje tak móžna, dokelž njejsu swójbni w njeposrédnej bliskosći. Pomoc je pak w susodstwje.

Dóstanjemy wulku pomoc ze stron wowki a džěda. Wonaj zaskočitaj, hdyž je trjeba, n.př. rano džěco sobu do pěstowarnje wzac abo popođnju wotewzac. Tež ćety a wuje raz naju džěco wotewzaja, zo bychmoj sej raz wšědne nadawki wokolo domskeho w měrje činić móhłoj. Mjezsobna pomoc we wjesce je wěsće móžna, ale njewužije so, dokelž chceš tola pokazać, zo wšo sam zmištruješ.

Wowka, džěd, samo susodža pomhaja, kedžbuja a podpěraja.

[WULKU pomoc.](#)

4. Eksistuja swójbne kružki we wosadže abo druhdže?

Z mojim třecim džěscóm sym 3 lěta staršiski čas zapodała, dokelž móžemy a chcemy sej to finan-
cielnje dowolić. Třěcha mi při tym (po dwěmaj lě-
tomaj) hišće njeje na hłowu padnyła. Z pěstowar-
njom a domjacnosću mam dosć nadawkow a mam tež
připođniši měr rady, zo

bych swój aku za mjenje abo bóle napinace popođniše a wječorne hodžiny z 3 džěćimi (7, 5 a 2 lěće) napjelniła. A hdyž ja chcu, wopytam swojej wowce, přećelki, kružk za starši z džěćimi w Smjerdžacej. To so z dwulětnym derje hodži. Tute kontakty dadža nowu móc za wšědny džeń. Tutón runje mjenowany kružk w Smjerdžacej wopytuju nětko hižo wot přěnich narodnin mojeho najstaršeho syna. Tu zetkawam druhe maćerje, z kotrymiž móžu so wuměnjeć. A młodym maćerjam, wšojedne kak njeznate sej najprjedy su, temy wšak nihdy njewuńdu. Přez jednu mać namakach tak k džěćacemu lěkarjej, kotryž tež přirodne hojenske metody nałožuje a měnjach wot Pančic do Delnjeje Kiny. Tutón lěkar tež bjez komentara akceptuje, zo su moje džěći nješčěpjene. Tež druhe serbske swójbny mysla podobnje. Z nimi so wuměnjeć tyje. Je tež wobdźiwajomne, kelko druhich serbskich swójbow z našeje kónčiny hač do Delnjeje Kiny k džěćacemu lěkarjej jězdzi. Tu ertna propaganda derje funguje. Při kóždym lěkarskim wopyće zetkam druhe serbske maćerje ze swojimi džěćimi. W Smjerdžečanskim kružku za starši a džěći nawuknu nowe serbske džěćace spěwy, kotrež doma

dale spěwamy. Tam zhonich tež wo swójbny kóncu tydženja, kotryž so lětnje w Smochćicach wotměwa. Wobdžělich so z mojimi třomi džěćimi tam a dožiwichmy rjany měrny čas a smy přichodny raz zaso pódla.

To njejsym sej wěsta, wo tym njewěm.

Njewěm.

5. Móžeće swójbu a džěło derje „pod jedyn kłobuk” přinjesć? Kotre ćeže maće při tym? Kajke změny bychu trěbne byli?

Před přěnim džěsćom džěch bjez problemow poňnje na džěło. Nětko sej to hižo předstajíc njemóžu. Maksimalnje 30 hodźinow chcu po staršiskim času džětać. To njebudže pola mojeho džěłodawarja zawěsće tež žadyn problem. Druhe maćerje wo tym hinak rozprawjeja. Je zrudne, zo so młodym maćerjam tak ćežko čini, skrótšene džětać. Wšako maja po swjatoku hišće chětro wjele zdokonjeć a maja tak tež zrědka čas cyle za sebje. Bych sej wot džěłodawarjow přała, zo na potreby a přeca maćerjow a tež nanow bóle dźiwaja. Někotřežkuli starši bychu tak wotpočnjeniši a motiwowaniši na džělowym městnje byli.

Smój so z mužom derje zarjadowaťoj a aranžowaťoj. Dobře planowanje je trěbne a koordinacija. Muž je swój džětowy čas znižić, zo bych poňnje džětać móhła.

W ramiku studija a referendariata je chětro ćežko, sej tón čas za přihot hodźinow tak zarjadować, zo so wšitko prawje hodži. Dyrbju wjele džěta do

wječora sunyc, hdyž mały spi. Mój muž je wot džěta tak zawjazany, zo njemóže rano abo popođnju do pěstowarnje jězdzić. Dyrbju to sama zmištrować. Čežko je, hdyž dyrbiš hižo dla jednoho dnja z džěsćom po chorobny lisćik jěć. Lóšo a efektiwnišo by było, hdyž by to hakle trěbne było, hdyž je džěćo dlěje hač tři dny chore. W poslednim času so prócuju, zo popođniši čas cyle džěsću wěnuju a tutón čas tak tež sama jako krótki wotpočink wužiju. Hdyž dyrbju rano na přěnju hodźinu do šule, je to jara napinace, dokelž to syna hižo daloko do 7.00 hodź. w

pěstowarni wotedam. W tutym nastupanju bych sej přała, zo by dźěta mać jenož telko hodzin dźětać dyrbjała, zo dźěćo njeby trjebało dlěje hač wot 8.00 do 15.00 hodź. w pěstowarni přebywać bjeztoho zo by w zastužbje wjele zhubiła. To by było za mnje idealnje.

Mamy zbožo, zo njedyrbimy daloko na dźěto jězdzić.

Haj.

Swójbu a dźěto pod jedyn kłobuk dóstać – na tym runje dźělamy. Wšako so rjenje praji: „Hdžež je wola, tam je tež jedyn puć.”

Derje je relatiwnje. Mnoho discipliny a organizacije je za to trěbne. Hdyž wobaj staršej poňnje dźělataj, wužada to mnoho mjezsobneho zrozumjenja. Změny: jedyn kruty swobodny zapłaćený dzeń w tydženju.

Nimamy přiwuznych, kotřiž bychu dźěći wotewzac móhli dla dźěloweho časa. Wotewrjenski čas pěstowarnje wot 6.30-18.00 hodź. by dobry był.

6. Kak intensiwna je wuměna mjez młodymi swójbami? Je wona pomocliwa na polu kubłanja, na medicinskim polu (dźěćace chorosće, ščěpjenje atd.), we wšědnym žiwjenju?

Z młodymi swójbami mamy dobry kontakt. Sym sej z mužom pak na swójski puć wusměřila a tak njeorientuju so po druhich.

Wuměna z młodymi swójbami je wulka, dokelž mamy wulki kruh młodych přećelow, kiž maja tež maće dźěći. Tak so tola wuměnješ nastupa-jo dźěćacych chorosćow a dóstanješ druge pokiwy. Kak pomocliwa tuta wuměna je, to je te prašenje. Wšako chce tola kóždy sam swójske nazho-njenja hromadzić. Sym wjacore lěta jako kubłarka dźělata a mam tak wěstu wědu na polu kubłanja dźěći. Tutu jako wučerka (referendarka) kubłarkam/rjam a socialnym asistentkam/am rady dale dawam.

Wotrěčimy so ze staršimi, kotrež maja swoje dźěći w skupinje abo rjadowni našich dźěći.

Wuměny skerje mjez spřećelenymi swójbami. Tam so wšelake temy rozrěča.

7. Přejeće sej wjace pomocy, kajku a wot koho?

Z mojej žiwjenskeje situaciju sym jara spokojom, sym zbožowna. Tež, hdyž druhdy kamjenje na puću leža. Džakowano intaktneje swójby a dobremu

přečelskemu kruhej wobsteju tež doły w žiwjenju lěpje. Něšto mi tola hišće nutř padnje: Hladanski pjenjz (100 €), kotryž so za džěci wot 1 lěta, kotrež so doma hladaja, płáci, bych tež rady wzała. Dokelž je so moje džěco do septembra 2012 narodziło, nimam prawo na to - škoda.

Pomoc je přeco witana, ju pak njewočakuju.

Wjac pomocy sej poprawom njepřeju, jenož změny na wyšich płoninach nastupajo džěłowy čas za maćerje – mjenje džěłowych hodžin a tola dobru mzdu.

Hdyž je trěbne a maš problem, so dyrbiš starać.

Pomoc mejny: hrajkanišća, ščežki za wuchodžowanje a kolesowanje.

8. Kotre hódnoty a normy chceće Wašim džěcom dale dać?

Lubosć, česćownosć, džakownosć, dušinu a duchownu sylnosć.

Normy zadžerženja (strowjenje atd.) a socialne kompetency jako tajke chcu džěcom dale dać, dokelž su zakład zhromadneho žiwjenja. Je mi wažne, zo nazhonja džěci swójbu jako něšto, štož će ženje njewopušći a je tu, hdyž něšto trjebaš. Chcu pak jim tež posrědkować, zo su přeće/ki wažne a zo „pjenjezy njejsu wšitko“. Chcu, zo smědža hólcy a holcy za čas džěcatstwa wjele eksperimentować a z tym wjesołe być.

Křesćansko-humanistiske čłowjeske hódnoty.

Zdwórliwosć, disciplinowane zadžerženje, česćownosć, sprawnosć, porjatk...

Džiwanje na drugeho, runoprawosć, dawać a dóstawać, džělic.

Nalětni swjedzeń a mejemjetanje

„Pójće, pójće lubi ludžo, pola nas je wjeselo,
my smy mali wjesoši, pěstowarske pjerachi“
– z lóštnymi spěwami a rejkami wobrubichu

džěci Ralbičanskeje pěstowarnje program swojeho nalětnjeho swjedženja. K přerjenu razej přeprasy staršiska přirada pěstowarnje popoždnu 21. meje 2014 wšitke swójby, kaž tež wowki a džědy při najrjeńšim slónčnym wjedrje do wupyšeneje zahrody. Při šalce kofeja a skibce tykanca, napječeneho wot staršich, móžachu wšitcy hosćo spěwam, rejkam a moderatorce scěhować. Najdalšej hosćej běštaj prawnučka Korla Awgusta Kocora, Ilse Dorsey a jeje džowka z USA, kotrejž běštej z předsydku SŠT Ludmilu Budarjowej do Ralbic přichwatałoj. Nó to so wutroba zwohrěwa, jako předšulska skupina zynki spěwa komponista Kocora „Što radosć rjeńšu dawa“ zaspěwa.

Njesćerpnje čakachu holcy předšulskeje skupiny w swojich serbskich narodnych drastach na najspěšnišeho kadlu, kotryž sej wjeršk meje wudoby. Bě to lětsa Elias Čoška z Konjec. Wón wuzwoli

sej Magdalenu Domšec z Róžanta za mejsku kralownu. Wobaj nawjedowaštaj z mejku mały swjedženski ćah přez wjesne naměsto.

Po programje wostachu wšitcy při čitej bjesadze a wšelkich zabawach na swjedženíšču. Džěci mějachu swoje wulke wjeselo při šminkowanju swojeho mjezwoča, ale tež tombola, plackowy muž a pryskanje z pryskadłom wohnjoweje wobory dari džěcom njezapomnity zhromadny swjedžeń. Dobry lód Kupkec wuja runje tak při ćoptych temperaturach zestodža kaž pražena kołbaska k wječeri.

Džak słuša na tutym městnje staršiskej přiradze, kaž tež kubłarkam a kubłarjam za wuhotowanje popoždnu!

Madleń Šewcowa

Serbska pěstowarnja „Dr. Jurij Mlynk“ Ralbicy

Pumpot z lutkami na wjesnym swjedženju

W rjanym mejskim času čakaja młodzi kaž tež stari na mejemje-tanje a druhe wjesne swjedže-nje. Kak intensiwnje so tute swjedženje swjeća je wot wjeski k wjesce wšelako. Hdžež so wjesna zhromadnosć haji, so tež wjesele swjeći. Hižo při přiho-tach tajkich wjerškow je wažne, zo so wšě starobne skupiny sobu zapřijaja.

Tež nas z Witaj-pěstowarnje

„Pumpot” so zamołwići prašachu, hač bychmy chcyli w swjedženskim programje sobu skutkować. Džěci so nad naprašowanjom jara zwjeselichu. Woni běchu hnydom zahorjeni a počachu dny hač k wustupej na wulkim jewišću ličić. Wažny za džěci njeje jenož wustup na jewišću, ale wažne je tež nazhonjenje, zo so woni sobu do tajkich wjerškow zapřijaja. Zdobom so jim signalizuje: haj, **wy** słušeće sobu do wjesneho cyłka; haj, my so na **was** wjeselimy; haj, **wy** sće nam wažne. Zo bychy wšitke starobne skupiny na wjesnym swjedženju aktiwnje sobu skutkowali, je trěbne, zo nutrkowna zwólniwosć k tomu wot małosće sem rosće. Čim prjedy so džěci wobdžela, čim lóšo budže so jim pozdžišo sobu džětać, hrać a spěwać.

Jako lutki smy w našich samošitych lutkowych kostimach hosći ze serbskimi spěwami a rejkami zawjeselili.

Pohibowachmy so tež k serbskej pop-hudźbje. Tak móžachu džěci přihladowarjam posměwk do wobličow nakuzlać a dóstachu za to mócnny přiklesk. Hižo nětko wjesela so džěci na přichodny wjeršk we wjesnym žiwjenju.

Ch. Cymertowa, kubłarka

Witaj-pěstowarnja „Pumpot“ Němcy

9. swójbny swjedzeń w Hórkach

Njedzeli, 15.06.2014 běchu zaso wšitke swójbny dźěci našich pěstowarnjow w Hornjej Łužicy na swójbny swjedzeń do Hórkow přeprošeni. Lětuši swjedzeń steješe pod heslom „mjezynarodneho lěta swójbow“. Knjez farar Gabriš Nawka je zhromadne popoždny z nyšporom zahajił. Smy naše starosće, radosće a próstwy Bohu přednjesli a wupytane kěrlušy zanjegli.

Po nyšporje předsydka SŠT Ludmila Budarjowa wšitkich hosći wutrobnje powita a připowědźi program dźěci z jednotliwych pěstowarnjow. Při spodobnym programje dźěci Ralbičanskeje, Chróšćanskeje a Wotrowskeje pěstowarnje dachu sej přihladowarjo dobry tykanc, z wulkeho džěla wot staršich napječeny, a kofej zesłodzjeć. Za swoje přinoški žnjejachu mali wuměłcy wutrobnjy aplaws.

Před stanom łuce čakachu na nje wšelake zaběry: šminkowanje, tykanje rječazkow, skakanje na hrodže, paslenje hawronow, wumolowanje wobrazkow z gipsa, jězdženje z awtkami a kolesami po parkourje a wězo tež krosnowanska wěža. Ze zhromadnym spěwanjom při wulkich rubiškach wuklinča wotměnjawe popoždny.

3. džěcacy swjedzeń - po puću z Krabatom

Běchu to před třomi lětami lutki, bładnički, připołdnica a wódny muž, kotřiž džěci přez lěsy a łuki do Hórkow přewodźachu, běštaj to lětsa Krabat a Čorny młynk.

Wutoru, 17.06.2014 nastajichu so džěci našich pěstowarnjow na wulke pućowanje k Hórčanskemu sportnišću. Chróšćanske džě-

ći mějachu najkrótsu jězbu z busom, ale za to snadź najdlěše pućowanje pěši. Wulžezechu mjenujcy z busa mjez Chróšćicami a Hórkami w Fararjec kěrkach.

Hwězdne pućowanje wjedžeše wšě pěstowarnje ze wšelakich stron po lěsnych a łučnych pućikach. Wulka skupina z Ralbic a Němčanske džěci nóżkowachu z Nowoslic, tři Ralbičanske skupiny z Hrańcy, Malešanske a Wotrowske džěci běžachu z Lejpolda a delnjołužiske džěci ze Žylowa a Choćebuza pućowachu z Dobrošic hač na sportnišću. Při jich pućach běchu na štomach znamješka z baje wo Krabaće po Měrcínje Nowaku Njehorńskim připinjene. W lěsu přihotowane stacije nawjazachu na zaběry z Krabatom w pěstowarnjach. Džěci nošachu jako młynske mukowe měchi napřemo, dožiwichu kuzłarske triki, buchu same na zwěrjata překuzłane, wotmołwichu na kwis wo dušnym serbskim kuzłarju. Dalše stacije w lěsu běchu zaběry w přirodže. Z wulkimi lupami wobkedźbowachu mrowje, z wóskowymi barbjenčkami přemolowachu sej skoru štomow, ze zawjazanymi wočimi scěhowachu stonóžce, při Kimm-hře zeznachu wěcy z přirody a zwučowachu so w spomjatkowanju tutych. Hladachu tež dokładnje do lěsa za wěcami, kotrež tam njestušeja. Džěci mějachu wočiwidnje wulke wjeselo při wšěch nadawkach a hrach.

Wulki džak a připóznaće słuša šulerjam 10. lětnika z Ralbic, kotřiž pěstowarske skupiny wěsće po woznamjenjenych pućikach k sportnišću přewodźachu. Jich nadawk njebě jenož stacije rozkłaś a z džěcimi přewjesć, ale tež čitajo a powědajo stawiznu wo Krabaće wospjetować. Jedna šulerka bě so

samo jako Krabat zdrasćita a jedyn šuler jako Čorny młynk. Tež přewod z ručnymi klankami ze stawizny lubješe so džěćom.

Po dobrym dwuhodžinskim pućowanju wobjed w stanje derje słodžeše. Dźiwadłowa skupina Ralbičanskeje šule pod nawodom Marje Wałdžineje zawjeseli pěstowarske džěći z hru „Jank z wohnjatym kwěćelom” (wot Sabiny Žuroweje spisane). Tež tutym šulerjam dźak za sebjewědome wustupowanje, dobru serbsčinu a perfektno hraće.

Hač do wotjězda z busami zabawjachu so džěći na skakanskim hrodže, krosnowachu na scěnu, hrajachu z bulemi, běhachu po sportnišću abo molowachu w stanje. Na dompuću w busu sej drje někotři po napinanjach wusnychu a snadź wo Krabaće a rjanej přirodže sonjachu.

Poskitki za swójby

Serbske kubłanske srjedžišćo LIPA w Smjerdžacej - www.lipa-ev.de korporacija Serbskeho šulskeho towarstwa z.t.

Kóždu srjedu wot 9.00 – 12.00 hodž. staršiska akademija z maćerno-džěćacym kruhom (z kreatiwnym, hudźbnym abo literarnym poskitkom)

Dom Biskopa Bena w Smochćicach - www.benno-haus.de

- 1 „Pójće sobu pokład pytać!” - Swójbny kubłanski dowol
- 2 „Nano, powědaj tola raz ...” - kónc tydženja za nanow a džěći
- 3 Swójbna njedźela 06.07.2014
- 4 Džědojo a wowki z wnučkami w předšulskej starobje
- 5 Džědojo a wowki z wnučkami w šulskej starobje

Mjezynarodny zetkawanski centrum IBZ Marijiny Doł - www.ibz-marienthal.de

- Hrajkece dny
- Swójbny prózdninski dowol
- Sylni starši - sylne džěći®